

آسیب شناسی حذف ارز ترجیحی کالاهای اساسی

تهیه و تنظیم:

اداره کل تعزیرات حکومتی استان اصفهان

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه
مقدمه	۴
الف- معایب ارز ترجیحی.....	۵ - ۱
توزیع رانت.....	۵
۲- باز صادرات	۶
۳- صادرات پنهان	۶
۴- ایجاد خلل در صادرات برخی از صنایع	۶
۵- از بین بردن بهره وری.....	۷
۶ افزایش تقاضای کالاهای یارانه ای.....	۷
۷- خلق پایه پولی.....	۷
۸- تضعیف تولید داخلی.....	۷
۹- قاچاق معکوس.....	۸

-
- ۱۰- فراهم سازی بستر فساد..... ۹-ب
- مزایای حذف ارز ترجیحی..... ۱۰-ا
- کاهش تورم در دراز مدت..... ۱۱-۲
- کاهش کسری بودجه دولت..... ۱۱
- ۳- حذف ید واسطه ها و دلالتان..... ۱۲
- ۴- حذف قاچاق معکوس و ثبات و تثبیت قیمت ها..... ۱۳
- ۵- تقویت رفاه اجتماعی و اقتصاد ملی..... ۱۲
- ۶- نفع مصرف کننده..... ۱۲-ج
- راهکارها و تدابیر..... ۱۲

مقدمه:

بروز جهش ارزی در اواخر سال ۱۳۹۶ و افزایش قیمت ها در طی سالهای ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹، موجب شد تا دولت به منظور حمایت از اقشار ضعیف و متوسط جامعه در تأمین نیازهای اساسی، سیاست تخصیص ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی را برای واردات کالاهای اساسی به ویژه اقلام غذایی (از قبیل گندم، جو، برنج، گوشت قرمز و سفید، روغن نباتی، تخم مرغ و غیره) در نظر بگیرد. هدف اصلی این سیاست کنترل نوسانات بازار داخلی و جلوگیری از افزایش قیمت کالاهای اساسی نسبت به سایر کالاها و جلوگیری از افزایش نرخ تورم کشور و همچنین جبران رفاه ازدست رفته بخشی از جامعه بود. با این رویکرد دولت سیاست اختصاص ارز با نرخ ترجیحی از مردادماه ۱۳۹۷ را با تعیین ۲۵ قلم کالا به عنوان کالاهای اساسی در نظر گرفت که از همان ابتدا با مخالفت های کارشناسی مراجع متعدد روبرو بود. هرچند که برخی گروه های کالایی مانند گوشت قرمز، کره و برخی حبوبات از فهرست کالاهای مشمول دریافت ارز ترجیحی حذف شدند، اما با وجود هزینه های بالایی که اجرای این سیاست در پی داشت، تخصیص ارز با نرخ ۴۲۰۰ تومان متوقف نشده و سیاست های حمایتی هدفمندتری جایگزین آن شده که هدف این نرخ گذاری برای ارز، حمایت از تولیدکنندگانی بود که نهاده های تولید خود را از خارج از کشور تهیه می کنند و حمایت از مصرف کنندگانی که با افزایش نرخ ارز،

بخشی از قدرت خرید خود را از دست داده بودند که غایت و اجرای سیاست فوق با کاستی هایی همراه بود از جمله:

الف: معایب توزیع ارز ترجیحی:

۱- توزیع رانت

واردات با ارز ترجیحی به حدی برای واردکنندگان جذابیت دارد که کثرت تعداد شرکت های فعال در واردات نهاده ها از زمان تخصیص این ارز به این حوزه به وضوح قابل مشاهده است . میزان رشد واردات برخی از این کالاها تا زمانی که مشمول دریافت ارز ترجیحی می شدند در کنار کاهش واردات آن ها پس از خروج از شمول دریافت ارز ترجیحی، شاهد روشنی است که دلالت بر توزیع رانت قابل توجه ناشی از واردات این کالاها با نرخ ارز ترجیحی دارد.

از طرفی به جهت اینکه در خصوص نرخ ارز ترجیحی ، کالا ها با نرخ واقعی محاسبه نمی شوند و با یک نرخ ترجیحی محاسبه می شوند، مابه التفاوت نرخ ترجیحی با نرخ واقعی که در بازار شکل می گیرد به یک مابه التفاوتی تبدیل می شود که برای صادرکننده، ایجاد رانت می کند و به خلق ثروتی که از صادرات واقعی مورد انتظارست، تبدیل نمی شود.

۲- باز صادرات

اختلاف قیمت بالای ارز ترجیحی و ارز آزاد باعث شده است تا صادرات مجدد این محصولات بسیار جذاب باشد. نمونه این اتفاق را می توان اشباع بودن بازارهای افغانستان از برندهای روغن ایرانی بیان کرد هرچند صادرات کالاهایی که مشمول ارز ترجیحی هستند ممنوع گردیده است اما به علت وسعت مرز و حاشیه سود بالای آن جلوگیری کامل از قاچاق این کالاها امری غیرممکن می نمایاند.

۳- صادرات پنهان

برخی از نهاده های وارد شده با ارز ترجیحی بعد از استفاده در صنایع مختلف مجدداً به خارج از کشور صادر می شوند. کالاهایی چون سس مایونز که درصد قابل توجهی از آن را روغن تشکیل می دهد از این موارد هستند.

۴- ایجاد خلل در صادرات برخی از صنایع

برخی از صنایع با کار در بازاریابی و ذائقه شناسی و تولید خود، بازارهای صادراتی ایجاد کرده بودند که در شرایط ارزی آزاد به راحتی می توانستند فروش خود را داشته باشند. اما به دلیل ممنوعیت کلی صادرات کالاهایی که ارز ۴۲۰۰ تومانی دریافت می کنند این بازارها را از بین برد. صادرات کره گیاهی به عراق و وجود زیرساخت های بیش از نیاز مصرف داخل در حوزه روغن را می توان از این موارد دانست.

۵- از بین بردن بهره وری

تخصیص ارز ترجیحی از دو طریق موجب به هم خوردن بهره وری گردیده است:

الف- به دلیل یارانه و رانت بالای ایجاد شده و حذف رقابت یا حداقل محدود کردن رقابت ، انگیزه تولید بهینه از تولیدکننده گرفته می شود.

ب- تخصیص یارانه به بخشی از زنجیره موجب به هم خوردن تعادل چرخه تولید می گردد. بعنوان مثال آزاد بودن ارز تأمین ریزمغذیها و داروهای مصرفی در تولید مرغ در مقابل یارانه ای بودن نهاده دام موجب گردیده

است تا صرفه اقتصادی در حذف ریزمغذیها و استفاده از دان بیشتر حتی با ضریب تبدیل بالاتر باشد. وفق بررسی های صورت گرفته ، این مسئله می تواند مصرف نهاده های دام را تا ۲۵ درصد افزایش دهد که خود رقم قابلیت توجهی است.

۶- افزایش تقاضای کالاهای یارانه ای

جدا از تمام موارد مذکور که خود عامل افزایش تقاضا هستند، تخصیص یارانه به بخشی از سبد خانوار در مقابل بخش دیگر موجب گردیده است تا تمایل مصرف کننده به مصرف برخی از کالاها افزایش یابد. این افزایش اگرچه شاید در برخی موارد همچون افزایش مصرف گوشت مرغ در مقابل کاهش گوشت قرمز توجیهاتی داشته باشد؛ اما در مواردی چون مصرف روغن اصلاً مناسب نیست.

۷- خلق پایه پولی

به علت مواجه بودن دولت با محدودیت در سال ۱۳۹۹ بنا به دلایل مختلفی چون وضعیت کرونا و رکود اقتصاد جهانی ، از تأمین ارز کافی از محل صادرات نفت عاجز بوده است. اما اصرار دولت مبنی بر باقی ماندن به سیاست ارز ترجیحی باعث شده که به جهت کمبود ارز در اختیار ، بانک مرکزی را مکلف به خرید ارز با نرخ بالاتر از بازار نیمایی و تخصیص آن به کالاهای اساسی نماید که ما به التفاوت نرخ بازار و ارز ترجیحی موجب رشد پایه پولی و تورم گردیده که در نهایت بیشترین ضرر آن به قشر ضعیف می رسد.

مضاف به اینکه که کاهش درآمدهای دولت و درآمدهای ارزی به همراه عدم رشد تولید ناخالص داخلی ، درآمدهای داخلی و خارجی ، دولت را با کسری بودجه قابل توجهی مواجه نموده که این امر اصلی ترین عامل فزاینده «پایه پولی» و در نتیجه تورم تلقی می شود که تأثیر آن بر گروه های آسیب پذیر به مراتب بیشتر از افزایش قیمت کالاهای اساسی است. در اقتصاد تورمی، قیمت دارایی گروه های بالای درآمدی افزایش می یابد ؛ در حالی است که گروه های پایین روز به روز با افزایش هزینه ها مواجه می شوند. لذا هرچند افزایش نرخ ارز اختصاص یافته به واردات کالاهای اساسی، باعث افزایش قیمت کالاهای اساسی می شود، اما بار مالی و کسری

بودجه ناشی از تداوم این سیاست، که محل تأمین آن پایه پولی کشور است، تورم بیشتری به همراه خواهد داشت.

۸- تضعیف تولید داخلی

اختصاص ارز ۴۲۰۰ تومانی به محصولات وارداتی به معنای آن است که بجای حمایت از تولید داخل از تولیدات خارجی حمایت شود. نمونه بارز این اتفاق، تولید کره است. در صورتی که ظرفیت تولید کره در ایران وجود دارد و ایران خود صادرکننده فرآورده های لبنی است، اختصاص یارانه به کره وارداتی باعث عدم صرفه تولید آن در داخل گردیده که این امر موجب افزایش وابستگی به ارز و همچنین کاهش اشتغال و تولید ثروت می گردد. هزینه های تحمیل شده به کشور از محل تأمین این نوع ارز برای واردات کالاهای اساسی به حدی است که بازنگری در این سیاست را ضرورتی اجتناب ناپذیر می کند.

۹- قاچاق معکوس

تخصیص ارز ترجیحی موجب شده تا با قاچاق معکوس کالاهای وارداتی روبه رو شویم. یعنی کالایی که با ارز ترجیحی وارد کشور شده، توسط عده ای صادر شده و با ارز به نرخ بازار آزاد به کشورهای دیگر فروخته می شود. در نتیجه، افرادی که دسترسی به چنین بازارهایی دارند از منافع ارز ترجیحی استفاده می کنند و مردم و مصرف کنندگان از آن بهره مند نمی شوند. بنابراین، تخصیص ارز ترجیحی محدود خواهد شد. ارز ترجیحی موجب شد در مورد داروهایی مانند انسولین و برخی دیگر از داروهایی که واردکننده این اقلام محسوب می شدیم، قاچاق معکوس رخ دهد. اختصاص ارز ترجیحی، باعث قاچاق کالا به کشورهای اطراف می شود بطوری که بخش عمده ای از این کالاها از طریق قاچاق، از کشورمان خارج می شود و بخشی هم بعلت نبود نظارت دولت، با کمترین تغییر به صادرات رسمی تبدیل می شود. همچنین روش فعلی اختصاص ارز ترجیحی ضمن

صدمه جدی به تولید ، حجم زیادی از منابع کشور به منابع غیر کارآمد تبدیل و مردم هم از منافع آن بی بهره می شوند.

۱۰- فراهم سازی بستر فساد

زمان تخصیص ارز در سامانه نیما حداقل یکماه می باشد در حالیکه زمان تخصیص ارز ترجیحی توسط بانک محترم مرکزی مدت زمان کمتری است که این موضوع باعث تأخیر در تخصیص ارز کالاهای اساسی شده و ممکن است باعث کاهش کالاهای اساسی در بازار و افزایش بی رویه قیمت آن ها گردد. در نظام های بانکی و ارزی ، زمانی که فاصله ارز ترجیحی با بازار آزاد با تفاوت فاحش روبرو باشد ، احتمال بروز فساد به حداکثر می رسد. حذف ارز ترجیحی باعث افزایش تقاضا در سامانه نیما و به تبع آن کاهش عرضه و افزایش نرخ ارز در سامانه نیما می گردد. برون رفت از مسائل و مشکلات مطروحه در نتیجه ارز ترجیحی منوط به این مهم است که نرخ ارز ثابت و واقعی باشد نه بنحو دستوری چرا که ارز تک نرخی ضمن ایجاد شفافیت اقتصادی منجر به سرمایه گذاری سودآور خواهد شد و بر این اساس سرمایه گذاری و تقاضای کاذب در بخش های مختلف چون مسکن و خودرو از بین می رود.

حذف ارز ترجیحی لازمه بازگشت آرامش و رونق اقتصادی و پویایی اقتصاد کشور می باشد که دستیابی به اهداف عالیه فوق الذکر نیازمند جراحی اقتصادی در وضع موجود می باشد که از منظر اقتصاددانان و صاحب نظران اجرای بنحو کامل و جامع این پروژه ملی اقتصادی ضروری بوده و عملی نمودن آن جز با برآورد مولفه های مختلف دخیل در این عرصه و کاوش و بررسی بایسته در نحوه و چگونگی تحقق این طرح ملی اقتصادی به جهت ممانعت از بروز فساد ، رانت و تورم میسر نخواهد بود. در راستای تحقق غایات فوق ، در ابتدا به بررسی و تبیین مزایای طرح ملی حذف ارز ترجیحی و ارائه راهکارها و تدابیر نقش آفرین در اجرای صحیح این پروژه اقتصادی ملی می پردازیم:

ب: مزایای حذف ارز ترجیحی:

۱- کاهش تورم در درازمدت

از تاثیرات حذف ارز ترجیحی را می توان کاهش تورم نام برد اما بخش بزرگی از تورم به دلیل انتظارات تورمی و ناشی از عدم کنترل درست بازار نشأت می گیرد و دولت باید با ساماندهی زنجیره توزیع و نظارت درست بر بازارها، این قسمت از تورم را کنترل کند. در این صورت حذف ارز ترجیحی کم ترین اثر تورمی را در این شرایط خواهد داشت .

۲- کاهش کسری بودجه دولت

مهم ترین اثر حذف ارز ترجیحی ، کاهش کسری بودجه دولت است و موجب خواهد شد چاپ پول و استقراض دولت از بانک مرکزی صورت نگیرد که در ادامه آن افزایش پایه پولی و تورم را وجود نداشته و در واقع اثر کاهشی تورم را بدنبال خواهد داشت. بدین ترتیب مقدار پولی که به دولت باز می گردد نباید موجب افزایش هزینه های دولت در حوزه های دیگر شود.

۳- حذف ید واسطه ها و دلالان

با حذف ارز ترجیحی و تک نرخی شدن نرخ ارز ، می توان از مداخله دلالان در توزیع کالاهای اساسی و حتی نهاده ها ممانعت بایسته معمول نمود و ثبات و امنیت اقتصادی را به بازار برگرداند .

۴- حذف قاچاق معکوس و ثبات و تثبیت قیمت ها

با حذف ارز ترجیحی از کالاهایی نظیر روغن و توجهها به افزایش نرخ ارز، قاچاق معکوس و ورود آن از مبادی غیررسمی کمتر می شود و این امر نفع دولت و سیستم اجرایی کشور را در پی دارد و در صورتی که کالا تولیدی باشد طبق ضوابط قیمت گذاری حداکثر حدود ۱۷ درصد می توان به قیمت تمام شده کالا اضافه کرد. بدین ترتیب زمانی که ارز ترجیحی از کالاها برداشته شود، قیمت همه این کالاها توسط واحد تولیدی قیمت گذاری می شود تا قیمت ها تابع عرضه و تقاضا شده و تحت کنترل قرار گیرد لذا در نهایت به نفع دولت و مصرف کننده تمام می شود.

۵- تقویت رفاه اجتماعی و اقتصاد ملی

علیرغم اذعان اقتصاددانان به غیر منطقی بودن دو یا چند نرخ بودنی ارز، اقدام به حذف ارز ترجیحی گامی مثبت در راستای اقتصاد داری صحیح و عادلانه محسوب می شود مشروط بر اینکه بسترهای لازم جهت اجرای این جراحی مهم اقتصادی صورت بگیرد که در صورت اتخاذ تدابیر متناسب و فرهنگ سازی اقتصادی در این عرصه، رفاه اجتماعی تحقق می یابد.

۶- نفع مصرف کننده

حذف ارز ترجیحی، نفع مصرف کننده را بدنبال دارد و باید اذعان نمود که در صورتی که ارز ترجیحی (۴۲۰۰ تومانی) حذف شود شاید در مقطع کوتاهی قیمت کالاها افزایش یابد اما در درازمدت اثرات آن به نفع مصرف کننده خواهد بود. فشار اقتصادی وارده ناشی از حذف ارز ترجیحی بر دهکهای پایین جامعه مهمترین دغدغه فعلی جامعه است. واردات نهاده دامی مستلزم طراحی شیوه ای است که افزایش یکباره قیمت مواد غذایی پروتئینی، فشار اقتصادی مضاعف به دهک های پایین جامعه وارد نکند. با تک نرخی شدن ارز و حذف ارز

ترجیحی، انتظار می رود با توزیع کالا از بروز فشار اقتصادی به دهک های پایین جامعه جلوگیری کرد که نیل به اهداف فوق مستلزم مدیریت کلان اقتصادی و حذف رانت از سایر حوزه های مرتبط و وابسته است.

ج: راهکارها و تدابیر:

۱- تولیدکنندگانی که کالاهای اساسی در زمره مواد اولیه آن هاست با حذف ارز ترجیحی در یک برهه زمانی کوتاه با کمبود اولیه تولید مواجه خواهند شد لذا برنامه ریزی جهت تهیه مواد اولیه این واحدها می بایست صورت پذیرد.

۲- با افزایش نهاده های دامی بویژه قیمت جو ناشی از حذف ارز ۴۲۰۰۰ ریال آن ، تمایل واحدها دامی به سمت جایگزینی گندم ، نان و آرد بجای جو افزایش خواهد یافت بنابراین ضمن لزوم تشدید نظارت ها در بخش آرد و نان ، مطمئناً فشار برای افزایش واردات گندم و تأمین ارز در این بخش بیشتر خواهد شد.

۳- با افزایش قیمت شیر ناشی از اجرای طرح ، عدم تحویل شیر از سوی کارخانجات لبنیات در یک برهه کوتاه قابل توجه و امعان نظر است آمادگی خرید تضمینی این محصول و توجیه ذینفعان این بخش ضروری است.

۴- ذینفعان حوزه صنفی ناشی از آزاد سازی ارز ترجیحی، ۱۲ اتحادیه های صنفی هستند لذا توجیه این اقشار و استخراج درصد تأثیرگذاری کالاهای اساسی آزاد شده در بهای تمام شده کالا می بایست در اولویت قرار گیرد. عدم تغییر قیمت محصولات نهایی این واحدهای صنفی موجبات مقاومت بازار را در پی خواهد داشت.

۵- بازنگری مقطعی تعرفه واردات کالاهای اساسی آزاد شده در جهت کاهش هزینه های ورود و تسهیل آن لازم است لذا کاهش تعرفه های گمرکی این نهاده ها در یک مقطع سه ماهه آرامش بازار را در پی خواهد داشت.

۶- با توجه به حذف ارز ترجیحی کالاهای اساسی مطمئناً هزینه تولید کالاهای مرتبط افزایش خواهد یافت. با افزایش هزینه های تولید گرچه قاچاق معکوس نهاده های دامی و کالاهای اساسی رفع خواهد شد لیک احتمال افزایش قاچاق ورودی به لحاظ مقرون به صرفه بودن آن با وجود تعرفه بالای واردات آن ها متصور است اجرای بند ۱۷ موجب کاهش قاچاق ورودی می گردد .

۷- با اجرای طرح و افزایش قیمت مرغ ، تخم مرغ و گوشت و... تمایل مردم به سمت استفاده از غذاهای آماده و کنسروی افزایش می یابد. نظارت جدی سازمان حمایت و تشکیل جلسات پیشگیرانه در این بخش ضروری است.

۸- یکی از پیش بینی های احتمالی ، افزایش نرخ کرایه حمل و نقل کالا و مسافر است. آمادگی لازم متولیان امر و جلوگیری از تسری قیمت ها با افزایش نظارت ها امری اجتناب ناپذیر است.

۹- درصد تورم ناشی از آزاد سازی تهیه شده توسط مراکز رسمی ، انتظار تورمی *expected inflation* دیده نشده که این غفلت راهبردی است اهتمام تیم عملیات روانی جهت کاهش این انتظارات ضروری است اخیراً با مصاحبه برخی مسئولین کشوری یا نمایندگان محترم مجلس قیمت هایی در تریبون های رسمی بعنوان بهای تمام شده برخی محصولات اعلام می شود که خود نوعی تشدیدکننده این انتظارات است .

۱۰- از همه مهمتر با مخالفت دولت ، با دو فوریت حذف ارز ترجیحی بویژه در حوزه نهاده های دامی در آبان

۱۴۰۰ در شرایط فعلی آزادسازی آن فاقد مینا و اختیارت قانونی است و شکاف مجلس و دولت را بیشتر می نماید.

۱۱- سود تسهیلات اعطایی از سوی بانک کشاورزی در قالب دامدار کارت ، تسهیلات با ۱۱ درصد سود آن هم با سهمیه ای قریب ۷ درصد از کل دامداران کشور است ضمن بالا بودن این سود ، اختصاص این مقدار سهمیه التیام بخش و با نیاز دامداران تناسب ندارد. لزوم هدایت بخشی از تسهیلات بانک ها به صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی ضروری است.

۱۲- موضوع تسهیلات و پرداخت آن در قالب دامدار کارت ، بدون در نظر گرفتن نیاز به سرمایه در گردش بخش مرغداری هاست و صرفاً بخش دام مورد توجه قرار گرفته است.

۱۳- تجارب گذشته حاکی از سبقت نهادهای و شرکت های دولتی در افزایش نرخ خدمات ناشی از هدفمندی یارانه هاست لذا صدور مصوبات قانونی در جلوگیری از هر گونه نرخ گذاری جدید از سوی ارگان ها و نهادهای دولتی یا وابسته به دولت همزمان با آزاد سازی ارز ترجیحی لازم و ضروری است.

۱۴- برگزاری نمایشگاه های مستقیم عرضه کالا همزمان با آزادسازی نرخ ارز نوعی کاهش انتظار تورمی و موجبات جلوگیری از احتکارهای خانگی به لحاظ ایجاد اطمینان از فراوانی کالا و اثرگذار خواهد بود .

۱۵- علیرغم تأکید و تصریح ریاست محترم جمهوری در تغییر و اصلاح ساختار قیمت گذاری کالاها در کشور این مهم تاکنون عملیاتی و یا دستور العملی پیرامون آن ابلاغ نگردیده است. (صرفاً در چند قلم کالا موضوع درج قیمت تولید به تصویب رسیده است).

۱۶- حسب آمارهای ارائه شده توسط مرکزآمار و پژوهش های مجلس مبنی بر این که با افزایش نرخ ارز تنها ۷/۶ درصد تورم در کشور ایجاد خواهد شد این در حالی است که برآورد های انجام شده با وضعیت اقتصادی موجود همخوانی لازم را ندارد چرا که رصد و کاوش در بازار مبین احتمال افزایش صد درصدی برخی اقلام مصرفی است لذا هر گونه تصمیم گیری درخصوص تغییر در ساز و کارهای تخصیص ارز به کالاها باید با بررسی های موشکافانه و ایجاد شرایط شفاف سازی اطلاعاتی توأم باشد.

۱۷- جهت اجرای طرح ملی تک نرخی شدن ارز، می بایست ساز و کارها و بستر های لازم جهت رشد اقتصادی در جامعه محقق گردد زیرا تا زیر ساخت های رونق اقتصادی فراهم نگردد ، ترزیق نقدینگی ، یارانه نقدی و حتی اعطای کارت های اعتباری من جمله دامدار کارت یا افزایش یارانه نقدی به اقشار جامعه نتیجه معکوس در پی داشته و عاملی جهت ایجاد تورم و افزایش افسار گسیخته قیمت های کالاها خواهد شد بنحوی که ترزیق یارانه به اقشار جامعه بنحو نادرست و غیر کارشناسانه تبعات منفی بجای خواهد گذاشت ؛ بعبارتی از منظر کاوش های اقتصادی، اگر حجم نقدینگی از رشد اقتصادی مورد انتظار بیشتر باشد ، آثار منفی چون تورم و افزایش قیمت ها را بدنبال خواهد داشت.

۱۸- متعاقب هدایت و برنامه ریزی منسجم نسبت به مقوله های تولید ، توزیع و عرضه کالاهای اساسی و مصرفی ، اجرای شایسته تک نرخی شدن ارز، نیازمند برنامه ریزی زمانی ارزی و پولی است. باید کالاهای اولویت دار در سبد خانوار را مورد تشخیص قرار داده و اثر ارز ۴۲۰۰ تومانی که برای خرید این کالاها هزینه شده را مورد مقایسه قرار داد که این مهم می بایست توسط وزارت محترم اقتصاد انجام شود. آن بخش از کالاهایی که حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی در قیمت آن ها تأثیر چندانی ندارد باید در اولویت حذف قرار گیرند و به جای آن یارانه برای پنج دهک پایین جامعه در نظر گرفته شود. در این صورت معادل ریالی آن ، کالا به افراد پرداخت شده و یا معادل آن، کالا به سبد خانوار داده شود.

۱۹- راهکار ساختاری جهت حذف ارز ترجیحی این است که وزرای محترم صمت و جهاد کشاورزی واسطه های اضافی و دلالتان در شبکه توزیع و فروش کالا که اثری جز افزایش قیمت ها و ایجاد گرانی و تورم در بازار ندارند ، حذف نموده و وزیر محترم دادگستری با مشارکت سازمان تعزیرات حکومتی قوانین بازدارنده تر و محکم تری در مواجهه با محتکران و گران فروشان اعمال کند تا دست این افراد از افزایش قیمت ها در بازار کوتاه شود.

۲۰- حذف ارز ترجیحی ، متضمن پی ریزی برنامه دراز مدت اقتصادی درخصوص صنایع مهم به طریق نظام عرضه و تقاضاست به تعبیری گام نهادن بسمت و سوی اقتصاد آزاد باعث تقویت شاکله اقتصاد و ایجاد رقابت در کسب و کارها اعم از خرد و کلان خواهد شد. بهتر است دولت پس از آرامش بازار ناشی از حذف ارز ترجیحی از قیمت های دستوری فاصله بگیرد.

۲۱- با عنایت به تبعات حذف یکباره ارز ترجیحی در خصوص نهاده های کشاورزی و احتراز از آن ، دولت باید ذخایر انباری از کالاهای اساسی در اختیار داشته باشد تا در صورت بروز تنش در بازار از این منابع استفاده کرده و جلوی شوک های لحظه ای را بگیرد.

۲۲- در شرایط محدودیت ارزی برای اجتناب از ضرر تولیدکننده و نوسانات غیرمنطقی نهاده ها، متناسب سازی توان تولید و پرورش توسط تولیدکنندگان در هر دور از امرتولید با تأمین سهمیه نهاده ها موثر بشمار می آید. آزادسازی نهاده هایی چون دان مرغ و طیور، ذرت، ریزمغذی ها و داروهای درمانی تکمیلی، دانه های روغنی و روغن و.. می تواند از پیشامد بسیاری از معضلات و ایجاد بازار های سیاه جلوگیری بعمل می آورد بعنوان نمونه می توان به مداخله واسطه ها و دلالتان درخصوص سهمیه های دان و نهاده های دامی اشاره نمود بطوری که سهمیه مزبور گاهی به میزان تقریبی ۴۰ درصد از نهاده مورد نیاز در هر دوره تولید حسب خود اظهاری شخص تولید کننده تخصیص می یابد و برخی تولیدکنندگان با تولید کمتر از مقدار اعلامی ، مازاد

سه‌میه دریافتی را در بازار آزاد به فروش می‌رسانند که این موضوع، موجبات ایجاد بازار کاذب خرید و فروش نهاده‌های یارانه‌ای در بازار آزاد را فراهم نموده که عدم رغبت برخی تولیدکنندگان به امر تولید و تمایل به فروش نهاده‌های مازاد بر تولید در بازار آزاد را بدنبال داشته است لذا جهت برون رفت از مشکلاتی از این قبیل می‌توان با آزاد سازی نهاده‌ها و دسترسی تمام تولیدکنندگان به میزان نهاده‌ی مورد احتیاج از ایجاد بازار و اشتغال‌های کاذب ممانعت نمود.

۲۳- در صورتی که مقرر است ارز ترجیحی در حوزه روغن همچنان باقی بماند می‌بایست ممنوعیت صادرات کلی صناعی چون روغن که مواد اولیه آن‌ها با ارز ترجیحی تأمین می‌شود لغو شده و تعرفه‌های گمرکی به گونه‌ای تعیین شود که یارانه پرداختی دولت از طرق آن بازگردد. هم‌چنین تعرفه صادراتی کالاهایی چون روغن مایونز، چیپس و... که به صورت غیرمستقیم از یارانه ارز ترجیحی بهره‌مند هستند مورد بازنگری قرار گیرند لذا حسب مراتب معنونه، تعدیل نرخ تعرفه‌های گمرکی امر ضروری محسوب می‌گردد چرا که محاسبات گمرکی درخصوص همه انواع کالاها بر مبنای ارز ۴۲۰۰ تومانی صورت می‌گیرد و طبق قانون باید بر اساس نرخ اعلامی بانک مرکزی محاسبات لازم در این مورد انجام صورت پذیرد لیکن دولت حقوق ورودی یک سری کالاهایی که غیراساسی و غیرضروری هستند را نیز با نرخ ۴۲۰۰ تومان محاسبه می‌کند که منطقی نبوده و موجبات کسری بودجه دولت را فراهم نموده است.

۲۴- با تصویب قانون انتزاع، وظایف وزارت صمت و واگذاری تأمین و تنظیم بازار کالاهای اساسی حوزه کشاورزی به وزارت جهاد کشاورزی و بالتبع واگذاری وظیفه نظارت در این بخش، با حذف ارز ترجیحی، توان نظارتی این مجموعه قابل اتکاء نیست و با حذف ارز ترجیحی در این شرایط به جهت عدم امکان نظارت و جلوگیری از سرایت افزایش قیمت به سایر کالاها با یک شرایط بحرانی روبرو خواهیم بود. ترمیم حوزه نظارت، آموزش و حضور ۱۰۰ درصدی نیروهای صمت در این بخش ضروری است.

۲۵- آمادگی دولت در خرید تضمینی اقلام در صورت پس زدن بازار مصرف ناشی از آزاد سازی قیمت و وجود اعتبار لازم در این بخش از الزامات است.

۲۶- بازنگری مجازات های قانون نظام صنفی علیرغم تصریح قانون به امکان افزایش مجازات های آن هر سه سال یکبار به جهت عدم بهره گیری از این پتانسیل در ایجاد بازدارندگی مجازات ها امری اجتناب ناپذیر است.

۲۷- زمان تخصیص ارز در سامانه نیما حداقل یک ماهه است. با حذف ارز ترجیحی و تخصیص ارز کالاهای اساسی از محل ارز نیمایی موجبات تأخیر در تخصیص ارز و بالتبع تأخیر در واردات کالاهای اساسی است که با این کاهش عرضه ، قیمت این اقلام افزایش می یابد لذا اتخاذ تدابیر لازم از سوی بانک مرکزی برای کاهش مدت زمان فوق اشاره ضروری است.

